

КИЯШКО Святослав

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ: ПОТЕНЦІАЛ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПРОТИДІЇ ПРОПАГАНДИ

В умовах гібридної агресії проти України ефективність міжкультурної комунікації керівників закладів освіти набуває стратегічного значення: саме вони стають авторами та ретрансляторами смислів, що формують довіру до українського суспільства й освіти на світовій арені. Вступне дослідження ЮНЕСКО з етики ШІ (2021) фіксує, що алгоритмічні платформи здатні як підсилувати, так і руйнувати культурний діалог, а тому критично важливо інтегрувати їх відповідально. Аналіз міжнародних кейсів (EU vs Disinfo, 2023) показує, що понад 70 % пропагандистських наративів проти України поширюються одночасно на багатьох мовах, а тому генеративні моделі штучного інтелекту здатні «читати» і «писати» десятками мов, стають ефективним інструментом оперативного викриття й нейтралізації фейків. Підготовка майбутніх керівників закладів освіти має ґрунтуватися на системному володінні такими інструментами.

По-перше, критичним є розвиток компетентностей «AI-supported intercultural literacy» («Міжкультурної грамотності з використанням ШІ»), що поєднує медіаграмотність, алгоритмічну грамотність і міжкультурну емпатію; без цього освітній лідер ризикує відтворювати лише стандартизовані алгоритмічні рішення. Це передбачає включення до програм підготовки інтерактивних модулів з аналізу упереджень LLM і тренінгів із симуляцій міжкультурних комунікативних ситуацій, у яких результати ШІ піддаються критичному колегіальному рецензуванню.

По-друге, нейромережеві системи автоматизованого семантичного моніторингу (BERT-based, GPT-4 Vision) дають змогу керівникові в реальному часі відстежувати інформаційні атаки на інституцію та її міжнародних партнерів, аналізувати емоційне забарвлення текстів і виявляти маніпулятивні семантичні поля. Отримані аналітичні зведення інтегруються в дашборди ризиків і забезпечують оперативне ухвалення управлінських рішень щодо комунікативної реакції або превентивного контент-менеджменту.

По-третє, генеративний ШІ відкриває можливість синтезу контр-наративів, культурно адаптованих до конкретних аудиторій. Це суттєво скорочує час реакції й підвищує релевантність повідомлень, що важливо при спростуванні пропаганди. Разом із тим застосування таких контр-наративів має супроводжуватися етичними фільтрами, аби

продувати зміст, який відповідає нормам академічної доброчесності та міжнародного гуманітарного права.

По-четверте, багатоагентні системи перекладу на основі трансформерів усувають бар'єр «мовної пастки», коли дезінформація циркулює через похибки перекладу. Водночас керівник повинен опанувати навички пост-редагування, аби уникати «машинних» викривлень культурних смислів. Залучення філологів і культурологів до фінальної валідації перекладених текстів гарантує збереження національних конотацій та уникнення ненавмисних образливих смислів.

По-п'яте, впровадження дашбордів AI-аналітики в управлінські процеси дозволяє приймати рішення, що базуються на доказах: алгоритми класифікують джерела за ступенем токсичності й пропонують сценарії комунікативного реагування, що знижує когнітивне навантаження на лідера в кризових ситуаціях. Регулярні аналітичні звіти таких систем інтегруються у внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності, створюючи цикли безперервного удосконалення інформаційної політики закладу.

По-шосте, етичні ризики використання ШІ – автоматизована цензура, алгоритмічні упередження, витік персональних даних – вимагають від керівника компетентностей аудитора штучного інтелекту: вміння застосовувати принципи FAIR-даних, процедури bias-testing та механізми Explainable AI. Керівник має ініціювати створення локальних етичних комітетів, що здійснюватимуть періодичний аудит даних і моделей згідно з принципом «не нашкодити» та забезпечуватимуть прозоре звітування перед академічною спільнотою.

По-сьоме, партнерства з EdTech-сектором та відкритою науковою спільнотою забезпечують доступ до відкритих корпусів даних, необхідних для навчання україномовних і двомовних моделей – ключової умови культурно верифікованих AI-рішень. Спільні хакатони та пісочниці для тестування пілотних сервісів дають змогу швидко адаптувати моделі до українського контексту й одночасно отримувати експертизу міжнародних розробників.

По-восьме, інституційна політика відкритості (Open Science) підвищує репутаційну стійкість закладу: прозорі дані та алгоритми зміцнюють довіру міжнародних партнерів і дають змогу колективно відстежувати інформаційні викривлення. Публікація метаданих досліджень і відкритих звітів про використання ШІ дозволяє зовнішнім аудиторам перевіряти верифікованість інформації та підвищує позиції інституції у світових рейтингах довіри.

Отже, системи штучного інтелекту не є панацеєю, але стають стратегічним ресурсом міжкультурної комунікації керівників закладів освіти у добу інформаційної війни. Компетентнісний розвиток має орієнтуватися на балансі технологічних навичок, етичної відповідальності та культурної чутливості. Інституалізація модулів «AI-media counter-propaganda» («Контрпропаганда через AI-медіа»), створення внутрішніх етичних хартиї використання ШІ та участь у глобальних мережах відкритих даних формують новий тип лідерства, здатного транслювати правдивий імідж України й протидіяти маніпулятивним дискурсам у світовому інформаційному полі.

Література

1. Міністерство культури та інформаційної політики України. Національна стратегія з медіаграмотності на 2022–2030 рр. (2022). Київ: МКІП. 56.
2. UNESCO. (2022). Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence [Електронний ресурс]. Paris: UNESCO. 43. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>.
3. Miao, F., Holmes, W. (2023). Guidance for Generative AI in Education and Research. Paris: UNESCO. 91. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693>.
4. EUvsDisinfo. (2024). Disinformation Cases on Ukraine: 2022–2024. Brussels: European External Action Service. 38. <https://euvsdisinfo.eu/report24>.
5. Nazaretsky, T., Ariely, M., Cukurova, M., Alexandron, G. (2022). Teachers' trust in AI-powered educational technology and a professional development program to improve it. *British Journal of Educational Technology*. 53. 4. 914-931.

6. Pomerleau, D.; Liu, Q.; Kumar, S. (2023). AI techniques for real-time disinformation detection and counter-narrative generation. *Journal of Information Warfare*. 22(1). 15-29.

**Ministry of Education
and Science of Ukraine**

**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**

**Faculty of Humanities
and Pedagogy**

**Uniwersytet
Pomorski
w Słupsku**

**Дипломатична
академія
України**

**University of
Reading**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Philosophy and International Communication**

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025